

การปลูกเสาวรส

Passion fruit

ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดกาญจนบุรี

เสาวรสหรือที่เรียกกันว่ากระทกรกฝรั่ง มีชื่อภาษาอังกฤษว่า Passion Fruit ซึ่งโดยปกติเป็นผลไม้ในวงการอุตสาหกรรมการแปรรูปน้ำผลไม้ เนื่องจากในผลมีน้ำมาก มีรสเปรี้ยวและมีกลิ่นหอม ซึ่งในการคัดเลือกเสาวรสบ่มเพาะพันธุ์นั้นก็คัดจากเสาวรสที่ส่งโรงงานแปรรูป แต่คัดจากต้นที่มีรสชาติดี ที่เหมาะแก่การรับประทานผลสด

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เป็นไม้เลื้อยอายุหลายปี ดอกเป็นดอกเดี่ยวสมบูรณ์เพศ ดอกจะเกิดบริเวณโคนก้านใบของเถาใหม่ พร้อมกับการเจริญของเถา ผลเป็นผลเดี่ยวสามารถเก็บเกี่ยวได้เมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน หลังติดผล ผลมีสองสีคือ สีม่วง และสีเหลือง ภายในผลมีเมล็ดสีน้ำตาล เข้มหรือดำเป็นจำนวนมากแต่ละเมล็ดจะถูกหุ้มด้วยรกซึ่งบรรจุน้ำสีเหลืองมีลักษณะเหนียวข้นอยู่ภายใน มีกลิ่นหอมเฉพาะตัว

มีความเป็นกรดสูง และส่วนที่นำไป ใช้บริโภคก็คือส่วนที่เป็นน้ำสีเหลืองนี้เอง

ชนิด และพันธุ์เสาวรส

๑. เสาวรส ชนิดผลสีม่วง

เสาวรสชนิดนี้ผิวผลจะเป็นสีม่วงผลมีลักษณะกลมหรือรูปไข่ ดอกสามารถผสมตัวเองได้ดีดอกจะบานในตอนเช้า ผลสุกมีรสหวานและกลิ่นหอมกว่าพันธุ์ สีเหลือง แต่ผลมักจะมีขนาดเล็กกว่าคือเส้นผ่าศูนย์กลางผลประมาณ ๔-๕ เซนติเมตร น้ำหนัก ๕๐-๖๐ กรัม ต่อผล

๒. เสาวรส ชนิดผลสีเหลือง

ลักษณะผิวผลจะมีสีเหลือง ผลมีขนาดใหญ่กว่าชนิดผลสีม่วงคือเส้นผ่าศูนย์กลางผลประมาณ ๖ เซนติเมตร น้ำหนักประมาณ ๘๐-๑๒๐ กรัมต่อผล เนื้อในให้ความเป็นกรดสูงกว่าชนิดสีม่วง จึง มีรสเปรี้ยวมากและใช้แปรรูป เป็นหลัก เสาวรสชนิดผลสีเหลืองดอกจะบานในตอนเที่ยง ส่วนใหญ่ผสมตัวเองไม่ติดต้องผสมข้ามต้นแต่ต้นมีหนามหนาทต่อโรคต้นเนา เถาเขียว โรคไวรัสและทนต่อ ไล่เดือนฝอยมากกว่าพันธุ์สีม่วงจึงนิยมใช้เป็นต้นตอในการเสียบกิ่งของพันธุ์ ม่วง

การ ขยายพันธุ์เสาวรส

ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดกาญจนบุรี

198 ม.9 ต.หนองลู อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี 71240

โทร. 034-532155

การปลูกเสาวรส

Passion fruit

ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดกาญจนบุรี

วิธีการขยายพันธุ์

การปลูกเสาวรสรูปประทานสดจะแตกต่างจาก เสาวรสรองานที่ปลูกด้วยต้นกล้าจากการเพาะเมล็ด คือ ต้องรักษาให้ผลผลิตมีคุณภาพและรสชาติดี ไม่เปลี่ยนแปลงไปจากพันธุ์เดิม ดังนั้นการ ปลูกจึงจำเป็นต้องใช้ต้นกล้าที่ได้จากการเปลี่ยนยอดพันธุ์ดีโดยมีขั้นตอน ดังนี้

๑. การเพาะเมล็ดสำหรับทำต้นตอ

ต้นตอที่ใช้ควรเป็นเสาวรสรองานชนิด พันธุ์สีเหลือง เนื่องจากมีความแข็งแรงและทนทานต่อโรงแมลงได้ดี และเมล็ดที่จะนำมาเพราะควรคัดจากผลและ ต้นแม่ที่สมบูรณ์ไม่เป็นโรคไวรัส นำมาล้างเอารกที่ หุ้มเมล็ดออก นำมาผึ่งให้แห้งแล้วจึงนำไปเพาะแต่ไม่ ควรเก็บเมล็ดไว้นานเกินไปเพราะจะทำให้ความงอก ลดลง

การเพาะเมล็ดสามารถทำได้ทั้งในภาชนะ เช่น ถุงพลาสติกและตะกร้าหรือใน แปลงเพาะกล้า โดยวัสดุเพาะใช้ดิน ปุ๋ยหมัก ขี้เถ้าแกลบและ ขุยมะพร้าว ผสมกัน ในสัดส่วน ๒:๑:๑:๑ ใช้วิธีโรยเมล็ดเป็น แถวแล้วกลบด้วยวัสดุเพาะให้หนา ประมาณ ๑ เซนติเมตร ระวังอย่าให้เมล็ดแน่นเกินไปเพราะจะทำให้เกิด โรโคโคน่า ปกติเมล็ดที่เพาะจะงอกภายใน ๗-๑๐ วัน หลังจากต้นกล้ามีใบจริง ๑ ใบ ซึ่ง อายุประมาณ ๑๕-๒๐ วันหลัง เพาะจึงย้ายลงถุงปลูกขนาด ๒.๕ x ๖ นิ้ว หรือแปลง ปลูก ถ้าเป็นฤดูฝนหรือสามารถให้น้ำได้ทั้งนี้ขึ้น กับว่าจะเปลี่ยนยอดเป็นพันธุ์ดีในเรือนเพาะชำหรือในแปลงปลูก ในระหว่างการเพาะกล้านั้น ต้องมีการพ่นยาป้องกันกำจัดมดที่จะทำลาย เมล็ดและแมลงที่เป็นพาหะของโรคไวรัส เช่น เพลี้ยไฟและไร แดงอยู่เสมอ เพื่อให้ต้นกล้าปลอดจากโรคไวรัสและต้องให้ปุ๋ยช่วยเพื่อให้ต้นกล้าเจริญเติบโต เร็วขึ้น โดย อาจจะใช้ปุ๋ยทางใบหรือใช้ปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ หรือ ๒๑-๐-๐ ผสมน้ำรด หลังจากที่ดินกล้ามี อายุประมาณ ๒-๓ เดือน จึงสามารถเปลี่ยนยอดเป็นพันธุ์ดีได้

๒. การเปลี่ยนยอดพันธุ์

เสาวรสเป็นพืชที่สามารถเปลี่ยนยอดได้ง่าย และทำได้ทุกฤดูกาล ซึ่งโดยทั่วไปแล้วสามารถทำได้ ๒ แบบคือ การ เปลี่ยนยอดพันธุ์ต้นกล้าในถุงก่อนนำไปปลูกและการนำต้นตอไปปลูกในแปลงก่อน แล้วจึง เปลี่ยนพันธุ์ภายหลัง

๒.๑ การเปลี่ยน ยอดต้นกล้าที่ปลูกในถุง

การเปลี่ยนยอดแบบนี้มีข้อดีคือทำได้ง่าย และสะดวกในการปฏิบัติดูแลรักษา เนื่องจากทำได้ในพื้นที่จำกัดและสามารถคัดเลือกต้นกล้าที่มีความสมบูรณ์แข็งแรงสม่ำเสมอเกินไป ปลูก นอกจากนี้ยังให้ ผลผลิตได้เร็วขึ้นจึงเป็นวิธี การที่แนะนำให้ใช้การเปลี่ยนยอดนิยมใช้วิธีเสียบลิ้ม (Cleft grafting) ซึ่ง ทำได้ ๒ แบบคือ

ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดกาญจนบุรี

198 ม.9 ต.หนองลู อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี 71240

โทร. 034-532155

การปลูกเสาวรส

Passion fruit

ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดกาญจนบุรี

๒.๑.๑ การเปลี่ยน ยอดแบบใช้ยอดอ่อน

การเปลี่ยนยอดแบบนี้งานพัฒนาและส่งเสริม ไม้ผล มูลนิธิโครงการหลวงได้พัฒนาขึ้นเพื่อลดการติด โรคไวรัสของต้นกล้า ปรับปรุงคุณภาพของต้นกล้าให้ แข็งแรงสมบูรณ์สม่ำเสมอมากขึ้น ลดระยะเวลาในการ เลี้ยงต้นกล้าในถุงปลูกให้สั้นลง เพื่อให้ระบบราก ไม่เสียและให้ต้นกล้าเจริญเติบโตได้ต่อเนื่องไม่ชะงัด การเจริญเติบโตหลังการ เปลี่ยนยอด

ต้นตอที่เหมาะสมสำหรับเปลี่ยนยอดคืออายุ ๑.๕-๒ เดือน หลัง เพาะซึ่งจะมีใบประมาณ ๕-๗ ใบ และต้นยังอ่อนอยู่ ทำการเตรียมแผลของต้นตอโดยตัดยอด ให้เหลือใบ ๓-๔ ใบ ผ่าต้นตอลึก ๑.๕-๒.๐ เซนติเมตร นำยอดพันธุ์ที่เป็น ปลายยอดอ่อน ความยาวประมาณ ๕ เซนติเมตรมีใบ ๒-๓ ใบ มาปาดเป็นรูปลิ้มความยาวเท่า กับแผลของต้นตอ จากนั้นนำมาเสียบลงบนต้นตอผูกด้วย เชือกฟาง ยางยืดหรือใช้ตัวหนีบ เสริม แล้วนำต้นใส่ไว้ในกระโจมพลาสติกเพื่อรักษาความชื้นไม่ให้ยอดเหี่ยว หลังจากนั้น ๗ วัน ยอดพันธุ์ดีจะติดสามารถนำออกจากกระโจมและเลี้ยงให้แข็งแรงอีก ๒๐-๓๐ วันก่อนนำไป ปลูก

๒.๑.๒ การ เปลี่ยนยอดแบบใช้ตาข้าง

การเปลี่ยนพันธุ์แบบนี้เป็นวิธีการที่ใช้อยู่เดิม ซึ่งมีวิธีการเช่นเดียวกับการเปลี่ยนยอด แบบใช้ยอดอ่อน แต่ต้นตอที่ใช้จะต้องมีอายุมากกว่า คือประมาณ ๓-๔ เดือน เพื่อให้ต้นตอมีขนาดใหญ่ใกล้เคียงกับยอดพันธุ์ดีที่ใช้ โดยตัดเอาให้มีตาข้าง ๒ ตาและตัดใบออกให้เหลือครึ่งใบ ใน กรณีที่ไม่มีกระโจมการเปลี่ยนยอดแบบนี้สามารถใช้ถุงครอบยอดเป็นต้นๆ ได้ หรือใส่ในกระโจมขนาดใหญ่ได้ เพราะไม่ต้องรักษาความชื้นให้สม่ำเสมอมากนัก

๒.๒ การเปลี่ยน ยอดพันธุ์ในแปลงปลูก

วิธีการนี้จะทำหลังจากที่นำต้นตอลงไปปลูก ในแปลงแล้ว ซึ่งมีข้อเสียคือยากแก่การเปลี่ยนพันธุ์ และดูแลรักษา เนื่องจากใช้พื้นที่มาก แต่จะเหมาะ สำหรับพื้นที่ปลูกที่อาศัยน้ำฝน เพราะสามารถปลูกต้น ตอซึ่งมีความแข็งแรงกว่าต้นที่

เปลี่ยนพันธุ์ลงไปก่อนในช่วงปลายฤดูฝนแล้วจึง ทำการเปลี่ยนยอดพันธุ์ภายหลัง การเปลี่ยนยอดสามารถทำได้ตั้งแต่หลังปลูก ต้นตอ ไปแล้วประมาณ ๑ เดือน จนกระทั่งเถาเจริญถึงค้ำแล้ว โดย วิธีการเสียบลิ้ม (Cleft grafting) เช่นเดียวกับการเปลี่ยนพันธุ์ใน ถุงปลูก แต่กิ่งพันธุ์ที่นั้นจะเอาใบออกทั้งหมดและต้องคลุมด้วย ถุงพลาสติกเพื่อรักษาความชื้นและหุ้มด้วยกระดาษป้องกันความ ร้อนจากแสงแดด นอกจากนี้ยังสามารถเปลี่ยนยอดพันธุ์ได้โดย วิธีการเสียบ ข้าง (Side grafting) ได้ หลังการ เปลี่ยนยอดให้ รักษาใบของต้นตอไว้แต่ต้องหมั่นปลิดยอดที่จะแตกจากตาข้างของ ต้นตอออก เพื่อไม่ให้แข่งขันกับยอดพันธุ์ดี การวางแผนการขยายพันธุ์และการผลิตต้นกล้า

การปลูกเสาวรส

Passion fruit

ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดกาญจนบุรี

การขยายพันธุ์และผลิตต้นกล้าเสาวรสนั้น ต้องมีการวางแผนให้สอดคล้องกับระยะเวลาที่ต้องการปลูก ฤดู กาลและนิสัยการเจริญเติบโตของเสาวรสโดยเฉพาะระยะเวลาให้ผลผลิต การวางแผนที่ถูกต้องจะทำให้ เสาวรสให้ผลผลิตอย่างเต็มที่ และเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาน้อยที่สุด โดย ต้องวางแผนผลิตต้น กล้าให้มีอายุเหมาะสมพอดีเมื่อถึงเวลาปลูกที่ได้กำหนดไว้ ว่าเหมาะสมสำหรับรูปแบบการปลูกต่างๆ เช่นปลูก แบบให้น้ำหรือการปลูกแบบอาศัยน้ำฝน การผลิตต้นกล้าเร็วเกินไปจะทำให้ต้องเลี้ยงต้นไว้ในถุณานจะมี ปัญหาระบบรากไม่ดีและต้นทุนการ ดูแลเพิ่มขึ้น การผลิตต้องล่าช้าก็จะทำให้ต้นกล้า ไม่แข็งแรงสมบูรณ์ พอเพียงกับระยะเวลาปลูกที่เหมาะสม

การปลูกเสาวรสรูปประธานสด

ทำค้ำโดยใช้เส้นลวดขึงตรงกลางเพื่อให้เป็นที่ เกาะของเถาเสาวรส

ใช้ต้นพันธุ์ดีที่ได้รับการเสียบยอดแล้ว

ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดกาญจนบุรี

198 ม.9 ต.หนองลู อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี 71240

โทร. 034-532155

การปลูกเสาวรส

Passion fruit

ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดกาญจนบุรี

ตัดยอดเสาวรสมือยอดเลื้อยมาถึงบนยอดสุดของเสาเพื่อให้ยอดเลื้อยออกด้านข้าง จากนั้นก็ดูแลต้นตามปกติ

ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดกาญจนบุรี

198 ม.9 ต.หนองลู อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี 71240

โทร. 034-532155